

Múltra épülő jövő és együttműködés

Kárpát-medencei könyvtárosok konferenciája, 2016.

Ez volt a tizedik konferencia azóta, hogy az Informatikai és Könyvtári Szövetség a csongrádi Csemegi Károly Könyvtár partnereként bekapcsolódott a Kárpát-medencében élő magyar könyvtárosok évenkénti konferenciájának szervezésébe, rendezésébe. Az időpont is a szokásos volt: május utolsó hétfőjére, vasárnap és hétfő. A vendégszerető fogadtatás szintúgy a szokásos: meghitt, barátságos, figyelmes, amikor kell, ünnepélyes. A város is a megszokott képét mutatta: zöld, virágzó, illatos. A légkör, a hangulat ugyancsak ismerős: felszabadult, őszinte, szakmai-baráti szempontból tartalmas.

A korábbi időkben, mikor a találkozó még háromnapos volt, azaz kedden is tartott, a program következő struktúrában valósult meg: vasárnap érkezés, közös esti bográcsozás; hétfőn komoly tanácskozás; kedden kirándulás. A konferencia napjainak csökkenésével a struktúra is módosult: vasárnap érkezés és „összehangoló” közös programok, például kiállítás-megnyitás, valamint esti bográcsozás, hétfőn egéssznapos tanácskozás, állófogadással bezárva. Majd – mivel a megbeszélendő évről évre egyre több, a két nap pedig mindenhogy csak két nap – a vasárnapi repertoár egyre gazdagodott, ezt tapasztalhattuk az idei konferencián is.

Ami a konferencia szellemiségét illeti, a csongrádi találkozó évről évre egyre inkább azt a szellemet sugározza, azt a jó érzést erősíti a résztvevőkben, hogy egyenrangú partnerek felelősségteljes szakmai tanácskozásáról van szó. A fő kérdés immár nem az, hogy ki segít kinek, hanem, az, hogy ki és hogyan működik együtt. Ezt a megállapítást részben objektív, ún. külső okok eredményezik, hiszen a képviselt országok többsége immár az Európai Unió tagja, de a társulás felé tart már Szerbia is, és reményeink szerint javulnak a kilátások Ukrajna szempontjából is, egyelőre legalább a vízummentesség elérésével. Nem felejtjük el persze, hogy az említett tagországok kisebbségben élő magyar könyvtárosai a partnereink, a helyzet mégis sokat változott, és ebben talán Magyarország kiegyensúlyozott belső nemzetiségi politikájának és kifelé sugárzott nemzetpolitikájának egyaránt befolyásoló szerepe van.

A változás, a kiegyensúlyozódás hátterében ugyanakkor találunk belső, szorosan vett szakmai okokat is, hiszen kapcsolatainkban olyan, évek óta megerősödött, az egységesülést elősegítő szakmai folyamatok lehettek fel,

- mint a Könyvtári Intézet által kialakított, évtizedes múltú „Kárpát-medencei könyvtáros továbbképző hálózat”;
- mint a Magyar Könyvtárosok Egyesülete megbízásából Haraszi Pálné által működtetett IFLA-HUN levelezőforum, amely a napi információcserre lehetőségét hivatott biztosítani minden magyar ajkú könyvtáros számára;
- mint a házelnöki kezdeményezéssel, az Országgyűlési Könyvtár támogatásával megteremtett fél-évtizedes Kárpát-medencei ösztöndíj-rendszer (a témáról a hétfői programban előadás is hangzott el **Redl Károly** részéről, a *Könyvtár, ami összeköt* címmel – az előadás szerkesztett változata e számunkban olvasható – (A szerk.);
- mint a Nemzeti Kulturális Alap (NKA) által ugyancsak fél évtizede a határon túlra is kiterjesztett, Márai-program. Ez utóbbiról és egyéb, az NKA által nyújtott lehetőségekről is szolt hétfői előadásában **Krucseiné Herter Anikó**, az NKA Igazgatóságának főigazgatója.

A május 29-én, vasárnap megnyitott kiállításon **Kukkonka Judit** (Szeged) és **Hicsik Dóra** (Szabadka) fiatalos lendülettel és szakmai magabiztossággal mutatta be közös munkáját, a két város századfordulós és XX. század eleji irodalmi életének emlékeit a korabeli újságok és lapok tükrében – mindezt a digitális technika lehetőségeit mértéktartóan és ízlésesen felhasználó posztereken. Amint a Szabadka-Szeged tengelyre épülő irodalmi élet bemutatása volt az első közös program tárgya, úgy a konferencia utolsó előadása is Szeged-Szabadka 120 éves könyvtári kapcsolatairól szolt, mégpedig **Palánkainé Sebők Zsuzsanna**, a Somogyi Könyvtár igazgatója előadásában.

Az idei konferencia tematikáját és kulcsszavait így foglalhatnánk össze: *a közös szellemi örökség megőrzése, múltra épülő jövő és együttműködés*. **Fodor Péter**, a Fővárosi Szabó Ervin Könyvtár főigazgatója, a tanácskozás levezető elnöke, **Bedő Tamás** Csongrád város polgármestere és **Ramháb Mária**, az Informatikai és Könyvtári Szövetség elnöke bensőséges hangú köszöntője után ez a tematika és ez az attitűd volt meghatározó az egész konferencián.

Nagy Mihály (Emberi Erőforrások Minisztériuma, EMMI) nyitóelőadása keretbe adott a tanácskozásnak, felvázolta a magyar kultúra lehetséges szerepét a Kárpát-medencében, amely szerint „felelem”, azaz formálja az emberek attitűdjét, kompetenciáit, továbbá „összehoz”, azaz közösséget, társadalmi kohéziót teremt, valamint „gyarapít”, azaz nemzeti tőkét, értéket teremt és növeli a versenyképességet. A kultúra társadalompolitikai céljait a kulturális alapellátás biztosításában és a közösségfejlesztésben, a cselekvő közösségek megteremtésében jelölte meg. Jól esett hallani, hogy a könyvtárakat, mint olyan intézményeket említette, amely minden települést, minden állampolgárt elér, hiteles információt nyújt, az élet minden dolgában eligazít. Megállapítása szerint a könyvtárak szerepe nélkülözhetetlen lesz továbbra is a tudáskörnyezet formálásában, az információs társadalomtól a tudás társadalmán keresztül az innovációs társadalomhoz vezető út kialakításának folyamatában. (*Nagy Mihály előadásának szerkesztett változata e számunkban olvasható – A szerk.*)

A hétfői előadások sorában a közös szellemi örökség védelméért, megőrzéséért, az azonosság tudat megtartásáért kifejtett tevékenységről hallgattuk meg **Halász Albert**

igazgatót (Lendva) a szlovéniai magyar olvasáskultúra múltjáról és jelenéről, **Bodnár Róbertet** (Kolozsvár) a digitális gyűjteményekről, **Káldos Jánost** (Budapest, Országos Széchényi Könyvtár) a nemzeti könyvtár Kárpát-medencében betöltött szerepéről, **Kontár Juditot** (Galánta) a város híres személyiségeiről, valamint a galántai könyvtárban összegyűjtött adattárról, **Berényi Esztert** (Szabadka) a háromnyelvűség jelenlétének különleges kihívásairól a könyvtárosi munkában.

Felelősségteljes, elkötelezett, ugyanakkor problémafelvető előadást hallottunk **Rabbi Zsolttól** (Pélmonostor), aki a kisebbségek jogait szabályozó horvátországi törvények nyomán adott helyzetképet az 1991 óta működő központi – fiókok nélküli – kisebbségi könyvtárak működéséről, nehézségeiről, gondjairól. (*Az ő előadásának szerkesztett változatát is közöljük – A szerk.*) **Varga Éva** (Beregszász) a kárpátaljai szórványban élő mintegy 70 ezer főnyi magyar lakosság könyvtári ellátásának gondjait ismertette, megdöbbentő számadatokat sorolva: a rahói járásban csupán 1 százalék, a técsői járásban 1,6, a huszti járásban 0,7 százalék a magyar nyelvű könyv a 78 magyar kisebbségi könyvtár állományában.

A konferencia derűs színfoltja volt az **Omerovic Heléna** és **Tenodi Marijana** (Szabadka) párosnak az óvodás korosztállyal folytatott vidám tevékenységének a bemutatása; azután **Kiss Lászlónak** (Sepsiszentgyörgy) az iskolai könyvtárakért vállalt, a Fekete-tengertől az Északi-tengerig megtett kerékpárútról készült, fergeteges kampányfilmje; **Bálint Tünde** (Zenta) iskolai könyvtárosnak az olvasási szokások, a könyvtárhasználat jellemző megnyilvánulásait bemutató képsorozata; **Bedő Melinda** (Csíkszereda) hangulatos élménybeszámolója a 2009-2014 között megvalósult, Bill Gates által támogatott Biblionet projekt újszerű, olykor meglepő kihívásairól. (*Az előadás szövege e számunkban olvasható. – A szerk.*)

Külön kell szólni **Ramháb Mária**, az NKA Bizottság tagja, az IKSZ elnöke, vasárnap délután megtartott konzultációjáról, ami új elemként került a konferencia programjába. A meghirdetett cím alapján az NKA könyvtámogatásáról szolt a tájékoztató, amit valóban nagy érdeklődéssel vártak az érintett külhoni könyvtáros kollégák. A könyvtámogatás ügyén túl nagyon korrekt és átfogó tájékoztatást kaptak a résztvevők az NKA működésének, struktúrájának aktuális változásairól, ezek után pedig felszínre kerülhettek a könyvtámogatási program szervezési, „logisztikai” problémái. Erről az előadómak és a hallgatónak egyaránt voltak kérdései, javaslatai, végül a jövőre nézve kimondottan hatékony egyeztetés alakult ki. Ezután Ramháb Mária – a fogékony, érdeklődő, aktív résztvételt érzelve – tájékoztatást adott a KSZR-ről, mint bizonyítottan hatékony, speciális könyvtárellátási rendszerről, mint olyan magyarországi könyvtár politikai megoldásról, amelynek híre a szomszédos országokba is eljutott már, és amelynek modelljét érdemes volna a Kárpát-medencei könyvtárosokon kívül az ottani fenntartókkal, az ágazati irányítás képviselőivel is megismertetni, átvételre ajánlani. Tény, hogy a konzultációnak szinte nem akart vége szakadni, pedig igen vonzó program várt még a társaságra. A történetek tanulságát érdemes volna a jövőre nézve is átgondolni. Lehet, hogy a konferencia műfaji kereteit, egyúttal a megszokott, rendszeres együttműködési kereteinket még szélesebben lehetne tágítani szerte a Kárpát-medencében.

Bartos Éva